

Benoît Clerc

ABBA

COMPLEET
HET VERHAAL VAN DE 114 SONGS

W BOOKS

DE BEGINDAGEN VAN ABBA

Het is 13 september 1963. Een jonge band uit Västervik, een middelgrote Zweedse stad die 275 kilometer ten zuiden van Stockholm ligt, duwt de deuren van de radiostudio's in Norrköping open. De West Bay Singers doen die dag namelijk mee aan de voorselecties van de talentenjacht 'Plats På Scen' ('op het podium'). Ze spelen een repertoire dat geïnspireerd is op de pop van The Beatles en The Beach Boys, maar hun liedjes doen ook aan een meer traditionele folk-muziek denken, zoals die van het Amerikaanse Kingston Trio. Het is niet de eerste poging van dit combo, bestaande uit Hansi Schwarz (zang), Björn Ulvaeus (gitaar en zang), Johan Karlberg (gitaar en zang) en Tonny Roth (bas en zang). Ze willen niets liever dan doorbreken en laten een ongekende motivatie zien. Dankzij hun strijd lust en liefde voor het podium hebben ze tijdens een geïmproviseerde tournee die hele zomer in alle uithoeken van Europa gespeeld. Het is dan ook met een verkwikt zelfvertrouwen dat ze die dag voor de jury van de wedstrijd voor jong muzikaal talent staan. Dit keer is de poging van de twintigers wel succesvol en ze mogen door naar de volgende ronde van de competitie, die gepland staat voor 30 september van dat jaar. De jonge musici hebben er nog geen idee van dat hun professionele toekomst twee weken vóór de volgende 'Plats På Scen'-selectieronde bezegeld gaat worden.

In het vangnet van Polar Music

Sveriges Radio, de nationale radiozender van Zweden en organisator van de talentenjacht, besluit het evenement de publiciteit te geven die het verdient en plaatst een advertentie over het evenement in het dagblad *Expressen*. De artiesten die de eerste selectieronde zijn doorgelopen worden erin voorgesteld. Een foto van de West Bay Singers met vier veelbelovende jonge jongens, die net zo trots poseren als de 'Fab Four' uit Liverpool, trekt de aandacht van Bengt Bernhag, een van de twee oprichters van het in Stockholm gevestigde

muzieklabel Polar Music. Bernhag, een erkende producer in de Zweedse muziekindustrie, heeft Polar Music dat jaar met zijn vriend Stig Anderson opgericht. Anderson is een songwriter die bekend staat om de honderden liedjes die hij in de loop der jaren voor verschillende nationale artiesten heeft geschreven. Op zoek naar nieuw talent om zijn artiestenlijst aan te vullen, neemt Anderson al snel contact op met de West Bay Singers en dringt er bij ze op aan om zo snel mogelijk een demo van hun liedjes naar zijn label te sturen. De inderhaast opgenomen cassette valt meteen in de smaak bij het producersduo, dat snel probeert de band te strikken, voordat de volgende ronde van 'Plats På Scen' plaats zal vinden. Het is Stig Anderson die een ontmoeting met de musici organiseert en hij schotelt ze het hele arsenaal van al hun muzikale successen voor. Na ook de artistieke directeurs van het prestigieuze platenlabel RCA te hebben ontmoet, besluiten de West Bay Singers met Anderson en Bernhag in zee te gaan. Ze zijn over de streep getrokken door de ambities van de twee agenten en de kleinschaligheid van het label.

De geboorte van de Hootenanny Singers

De eerste beslissing van Polar Music is om de bandleden van naam te laten veranderen. Ze moeten de Hootenanny Singers gaan heten, om de band een gladder, traditioneler imago te geven en het vleugje pop uit te wissen. Het woord hootenanny verwijst naar een muzikale stroming die in die tijd erg populair is in de Verenigde Staten. Deze trend, die door artiesten als Pete Seeger en de veteraan Woody Guthrie wordt gepromoot, zal binnenkort de nieuwe New Yorkse folkscene inspireren, aangevoerd door Bob Dylan, Dave Van Ronk en Karen Dalton. Deze artiesten willen dolgraag de muzikale stroming veranderen en verfraaien met meer politiek geëngageerde teksten, die vaak veel melancholischer zijn dan die van de Amerikaanse folkklassiekers.

Agnetha Fältskog poseert in 1972 voor de coverhoes van haar single 'Vart Ska Min Kärlek Föra', uit de musical *Jesus Christ Superstar*.

AGNETHA FÄLTSKOG, EEN BESCHEIDEN ZANGERES

Agnetha Åse Fältskog wordt op 5 april 1950 geboren in Jönköping, een middelgrote stad die ongeveer driehonderd kilometer ten zuidwesten van Stockholm ligt. Het verlegen en terughoudende meisje groeit op in een huis waar muziek een belangrijke rol speelt. Haar vader Ingvar, een winkelier, is in zijn vrije tijd componist en haar moeder, Birgit, is een levendige vrouw die haar man steunt in zijn muzikale avonturen (die nauwelijks verder reiken dan de stadsgrenzen). Op vijfjarige leeftijd ontwikkelt Agnetha, dankzij een buurvrouw die pianolerares is, een passie voor muziek, neemt haar eerste lessen en schrijft haar eerste liedje op een speelgoedpiano. Dit heet 'Två Små Troll', een kinderrimpje over de avonturen van twee trollen die vrienden worden. Haar ouders kopen als ze zeven is een echte piano voor haar en het jonge meisje heeft duidelijk talent. Ze schrijven haar in voor reguliere pianolessen, die ze tien jaar lang ijverig volgt. Nadat ze met twee vriendinnen een vocaal trio heeft gevormd, The Cambers, en enkele jaren orgel heeft gespeeld in de plaatselijke kerk, komt de jonge Agnetha in 1966 als leadzangeres bij het orkest van Bernt Enghardt. Bernt Enghardt is een groep die een zekere bekendheid geniet dankzij allerlei covers waar ze mee optreden. De tiener, gesteund door haar ouders, schittert op het podium met haar perfect beheerste stem. Als ze de band een van haar eigen composities aanbiedt, 'Jag Var Så Kär', dat over het einde van haar relatie met haar vriend Björn Lilja gaat, vinden de andere musici het heel

mooi en er wordt een demo van opgenomen. De cassette met het nummer komt in handen van de producer Karl-Gerhard Lundkvist, beter bekend als 'Little Gerhard', een pionier van de Zweedse rock in het begin van de jaren '60. Hij is meteen onder de indruk van de jonge vrouw en neemt snel contact met haar op. Hij biedt haar aan het nummer opnieuw op te nemen, op voorwaarde dat ze haar band verlaat. Het nummer brengt de jonge vrouw naar de top van de hitlijsten en lanceert haar zangcarrière in Zweden. Haar succes in West-Duitsland is ook opmerkelijk, ze reist er dan ook vaak naartoe en tijdens een van die reizen ontmoet ze de songwriter en producer Dieter Zimmermann. Hij schrijft verschillende liedjes voor haar en ze worden een stel, totdat haar ontmoeting met Björn Ulvaeus haar carrièreplannen in de war stuurt. Agnetha Fältskog, die heel gereserveerd en zeer verlegen is, heeft altijd garant gestaan voor de emotionele kant van ABBA. Soms wekt ze de indruk dat haar plaats in de band, ondanks haar immense talent, slechts het resultaat is van een serie ontmoetingen, die ervoor gezorgd hebben dat een jonge, veel te introverte vrouw de rang van wereldster kreeg. 'Eigenlijk wilde ik nooit zangeres worden', verklaart ze in 1976. 'Mijn droom was om psycholoog of dierenarts te worden. Maar na het succes van mijn eerste single, moedigden mijn ouders me aan om mijn geluk te beproeven in dit vak.'⁹

De twee stellen in 1972, vlak voordat ze officieel ABBA worden.

Let op: Op het album 'Waterloo' staat, afhankelijk van het land, de Zweedse of de Engelse versie van het nummer, hier wordt alleen de Engelse versie besproken.

Single

WATERLOO

Benny Andersson, Stig Anderson, Björn Ulvaeus / 2'45

Muzikanten

Agnetha Fältskog: zang, achtergrondzang
Anni-Frid (Frida) Lyngstad: zang, achtergrondzang
Benny Andersson: piano, Minimoog, achtergrondzang
Björn Ulvaeus: akoestische gitaar, achtergrondzang
Janne Schaffer: elektrische gitaar
Rutger Gunnarsson: basgitaar
Ola Brunkert: drums
Christer Eklund: saxofoon

Opname

Metronome, Stockholm: 17 december 1973, januari-februari 1974

Techniek

Producers: Björn Ulvaeus, Benny Andersson
Geluidstechnicus: Michael B. Tretow

Single

Zweedse editie (Zweedstalig)

Kant 1: *Waterloo (Svensk Version)* / 2'46

Kant 2: *Honey, Honey (Svensk Version)*

Zweedse editie (Engelstalig)

Kant 1: *Waterloo (Eng. Version)* / 2'46

Kant 2: *Watch Out* / 3'46

Editities VK en VS

Kant A: *Waterloo* / 2'46

Kant B: *Watch Out* / 3'46

Uitgebracht in Zweden bij Polar Music: 4 maart 1974 (ref. 45-toeren Zweedstalig: POS 1186, ref. 45-toeren Engelstalig: POS 1187)

Uitgebracht in VK bij CBS/Epic: april 1974 (ref. 45-toeren: S EPC 2240)

Uitgebracht in VS bij Atlantic: mei 1974 (ref. 45-toeren: 45-3035)

Hoogste notering in Zweden (Zweedstalige editie): 2

Hoogste notering in Zweden (Engelstalige editie): 3

Hoogste notering NL: 2 / **BE:** 1 / **VK:** 1 / **VS:** 6

Ontstaan

'Waterloo' ontstaat in het huisje van Björn en Agnetha op het eiland Viggso. Met als doel een popsong te presenteren op het Melodifestivalen, dat 9 februari aanstaande wordt gehouden, componeren Benny en Björn in de herfst van 1973 twee nummers met een groot potentieel. De eerste is een ballad met ouderwetse charme, die eerst 'Who's Gonna Love You?' heet en dan tot 'Hasta Mañana' wordt omgedoopt. De tweede is een popnummer, waar ze een demo voor opnemen op piano en gitaar, begeleid door een neuriënde melodie, voordat ze het naar hun tekstschrijver, manager en producer doorsturen. Als Stig Anderson in december 1973 aan het nummer begint te schrijven, wil hij het bewust een opvallend detail geven en hij gaat op zoek naar een refrein met een drieletterig woord of zinsdeel. Het eerste dat in hem opkomt is 'Honey Pie', misschien geïnspireerd door de Motown-klassieker 'I Can't Help Myself (Sugar Pie Honey Bunch)', een hit van het beroemde Amerikaanse Motown-label, die in 1965 door The Four Tops wordt gezongen. Het idee wordt al snel ingeruild voor de naam van de Belgische stad Waterloo, waar een bloedige veldslag plaatsvond tussen de troepen van Napoleon Bonaparte en de hertog van Wellington, die het geallieerde leger van de Britten, Nederlanders, Duitsers en het koninkrijk Pruisen aanvoerde. Nog voor het schrijven van de tekst, die een parallel moet trekken tussen de overgave van Napoleon Bonaparte op 18 juni 1815 en die van een afgewezen minnaar, richt Stig Anderson zich op de titel zelf. 'Niets is belangrijker dan de titel van een lied', legt Anderson een paar jaar later uit. 'Deze moet kort zijn en goed zichtbaar zijn op een televisiescherm. Hij moet zowel in Polen als in Joegoslavië goed te begrijpen zijn.'³²

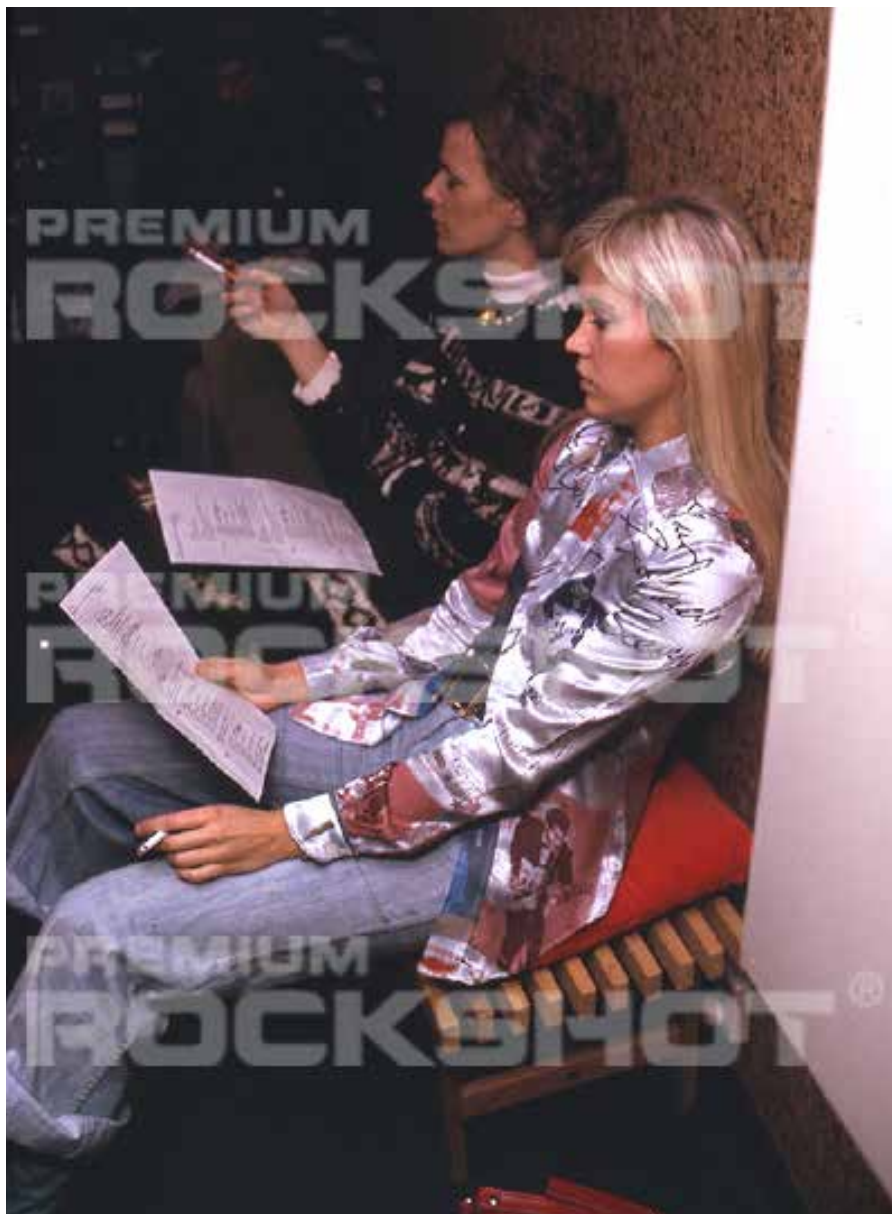
Productie

Zodra Stig Anderson de Zweedse tekst van 'Waterloo' op papier heeft gezet, wordt er een Engelse versie van gemaakt, grotendeels bewerkt door Björn Ulvaeus. De in harmonie zingende stemmen van Frida en Agnetha worden in januari op de backing tracks gezet, die in december daarvoor zijn opgenomen. De productie van het nummer lijkt erg op die van 'Ring Ring (Bara Du Slog En Signal)', omdat geluidstechnicus Michael B. Tretow opnieuw de beroemde 'wall of sound' van producer Phil Spector creëert. Hij wil namelijk een rock-sound aan het lied geven die aan de jaren '60 doet denken.

1974

Frida en Agnetha bereiden zich voor op de opname van de Duitse versie van 'Waterloo'.

Volgende pagina's:
ABBA poseert op het Londense Waterloo-station (10 april 1974).

De referenties liggen voor het oprapen, te beginnen met de intro, die is geleend van 'Da Doo Ron Ron' van The Crystals, geproduceerd in 1963 door... Phil Spector. De ritmische basis, geleverd door bassist Rutger Gunnarsson en drummer Ola Brunkert, maakt een knipoog naar The Beach Boys en de algehele productie doet denken aan Tony Visconti op de albums *Electric Warrior* (1971) en *The Slider* (1972) van T-Rex. De onomatopoeën die Agnetha en Frida aan het eind van de refreinen zingen (vooral op 0'54) zijn een duidelijke verwijzing naar 'Runaway' van Del Shannon, geproduceerd door Harry Balk in 1961. Het resultaat is een heerlijk eerbetoon aan de popmuziek waar Ulvaeus en Andersson zo van houden. 'Echte hoogwaardige popliedjes hebben ons gemaakt tot wie we zijn', legt Björn uit. 'Dat is wat we met 'Waterloo' wilden uitdrukken.'³³ In 1974 worden er twee versies van het nummer in een andere taal opgenomen. Frida en Agnetha zingen een Duitse versie, opgenomen op 15 maart in de

Mackans Studios in Stockholm, en een Franse, vereeuwigd in de Vogue opnamestudio's in Villetaneuse, aan de rand van Parijs, omdat Vogue ondertussen ABBA's distributeur in Frankrijk is geworden.

De Britse Robert Gunnell, baas van Radio Brighton, is een slechte verliezer en besluit 'Waterloo' te boycotten na het succes van ABBA op het Eurovisiesongfestival. Hij zei destijds: 'Dit nummer mag honderdduizend keer op nummer één staan, maar dat betekent nog niet dat ik het mooi moet vinden of dat ik het uit moet zenden. Ik denk niet dat onze luisteraars het leuk vinden en daarom draai ik het niet.'³⁴

Single

KNOWING ME, KNOWING YOU

Benny Andersson, Stig Anderson, Björn Ulvaeus / 4'02

Muzikanten

Anni-Frid (Frida) Lyngstad: leadzang, achtergrondzang
Agnetha Fältskog: achtergrondzang
Benny Andersson: synthesizers, achtergrondzang
Björn Ulvaeus: akoestische gitaar, achtergrondzang
Janne Schaffer: elektrische gitaar
Lasse Wellander: elektrische gitaar
Rutger Gunnarsson: basgitaar
Ola Brunkert: drums
Malando Gassama: percussie

Opname

Metronome, Stockholm: 23 maart, 24 mei 1976

Techniek

Producers: Benny Andersson, Björn Ulvaeus
Geluidstechnicus: Michael B. Tretow

Single

Kant A: *Knowing Me, Knowing You* / 4'02

Kant B: *Happy Hawaii (Early Version Of "Why Did It Have To Be Me")* / 4'22

Uitgebracht bij CBS/VK bij Epic: 16 februari 1977
(ref. 45-toeren: EPC 4955)

Uitgebracht in VS bij Atlantic: mei 1977
(ref. 45-toeren: 3387)

Hoogste notering NL: 3 / **BE:** 2 / **VK:** 1 / **VS:** 14

OP JE KOPTelefoon

In elk refrein op 'Knowing Me, Knowing You' is een van de beroemdste ABBA-kenmerken te horen. Na aandachtig naar alle 'a-ha's' geluisterd te hebben, die hier hoorbaar zijn vanaf 00'43, stellen ABBA-fans in de loop der tijd een lijst samen van alle nummers van de groep waar dit vocale handelsmerk op te horen is: 'Honey, Honey' (00'10), 'Hey Hey Helen' (2'10), 'So Long' (0'20), 'Money, Money, Money' (00'57), 'Hole In Your Soul' (1'41), 'Voulez-Vous' (00'54), 'Angeleyes' (00'01), 'The King Has Lost His Crown' (1'26), 'You Owe Me One' (1'03) en 'Just A Notion' (00'20).

Foto die wordt gebruikt voor de singlehoes van 'Knowing Me, Knowing You' (februari 1977).

Volgende pagina's:

Opnames voor de videoclip van 'Knowing Me, Knowing You', geregisseerd door Lasse Hallström.

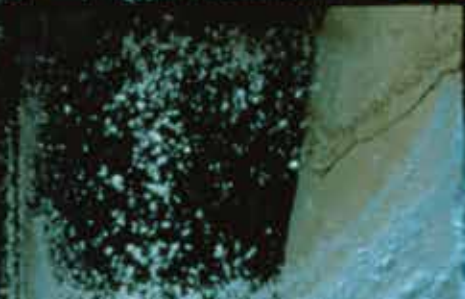
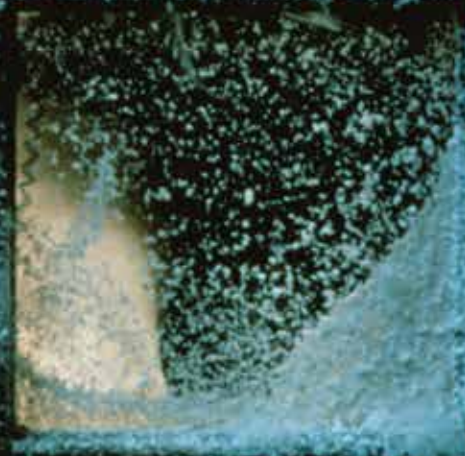
Ontstaan

Dit is niet het eerste nummer in de discografie van ABBA dat over verliefd zijn gaat, en in dit geval over de pijn die een mislukte liefdesrelatie met zich meebrengt (we denken bijvoorbeeld aan 'Disillusion', 'SOS' en 'Mamma Mia'). Hier behandelt Ulvaeus het onderwerp vanuit het oogpunt van een volwassen stel, dat de pijnlijke herinneringen aan een gezinsleven dat niet meer bestaat onder ogen moet zien. Het moet gezegd worden dat de relatie tussen de tekstschrijver en zijn vrouw Agnetha niet meer zo gelukkig is. Björn, ook al is hij een attente vader en liefhebbende echtgenoot, brengt de meeste tijd door met de ontwikkeling van ABBA, terwijl Agnetha zich steeds meer verzet tegen het idee om op tournee te gaan en zelfs tegen de opeenvolgende promotietournees die de band maakt. Hoewel alle bandleden zich hierin kunnen vinden, en ABBA in de loop der jaren maar heel weinig op tournee gaat, komen Agnetha en Björn toch niet met elkaar op een lijn. Als hun huwelijk in 1979 uiteenvalt moet Ulvaeus zich verantwoorden voor de tekst van 'Knowing Me, Knowing You', evenals voor die van andere ABBA-nummers die ook over dit onderwerp gaan ('The Winner Takes It All', 'One Of Us'). 'Op geen enkel moment dacht ik na over mijn persoonlijke geschiedenis. Ik stelde me gewoon een huis voor dat leeggehaald wordt, met dozen tegen de muren, waar alle meubels uit worden gehaald en waar hier en daar nog wat spulletjes staan en waar de voetstappen van een man nagalmen, die door de kamers loopt en aan het verleden denkt.'³⁶

Productie

'Knowing Me, Knowing You' is het eerste nummer dat wordt opgenomen voor de Arrival-sessies in maart 1976 ('Dancing Queen' stond al op de band toen deze sessies begonnen) en is een van de belangrijkste nummers van het album. Het nummer, dat oorspronkelijk 'Number One, Number One' werd genoemd, werkt bijzonder goed dankzij de harmonische onderbreking tussen de coupletten in mineurakkoorden en de refreinen in majeurakkoorden. De overlapping van de gitaren geeft het nummer – waarvan het ritme bijna disco te noemen is (met de geopende hi-hats die ook al zijn gebruikt op 'Dancing Queen') – een zeer rockachtige uitstraling. 'De ene gitaar speelt de melodie, de andere de harmonieën en weer twee anderen spelen dezelfde powerchords, plus nog wat akoestische gitaren', legt Lasse Wellander uit. 'Het is heel goed doordacht.'⁴⁵

1976

synthesizer mee, die ongekende geluiden kan produceren. Er bestaan er maar een paar van in de wereld en de eerste exemplaren zijn verkocht aan Stevie Wonder, Keith Emerson en John Paul Jones zelf. Benny wordt uitgenodigd om dit nieuwe instrument te ontdekken en raakt meteen in de ban van de vele functies. Hij vraagt Lennart Östlund, zijn eigen geluidstechnicus, of hij er snel één voor hem kan vinden, ondanks het exorbitante prijskaartje van 380.000 kronen, zo ongeveer 40.000 euro vandaag de dag. 'Ik nam contact op met de directeur van Yamaha in Göteborg, die me doorverwees naar twee Japanse verkopers in Hamburg', legt Östlund uit. 'Ze vertelden me dat Benny het laatste exemplaar kon kopen dat ze nog hadden staan.'⁶² Hoewel ze aanbieden om het keyboard aan Andersson cadeau

te doen als hij er reclame voor wil maken in een advertentie voor het merk, wil de Zweed liever de rekening gewoon betalen. Een paar maanden later ontvangt hij het keyboard, dat hij de bijnaam Dream Machine geeft. De Yamaha GX-1, die het algehele geluid van de band het jaar daarop zal veranderen, wordt voor het eerst gebruikt op 27 maart 1979, als Benny Andersson besluit om de introductie van dit nummer, geschreven en gespeeld door Mike Watson, te vervangen door een gesynthetiseerd basgeluid van zijn Dream Machine. 'De eerste keer dat de Yamaha GX-1 in de studio werd gebruikt was voor de intro riff van 'Does Your Mother Know', bevestigt Östlund. 'We realiseerden ons meteen dat het zichzelf al had terugverdiend met deze gimmick.'⁶² De drumpartij van Ola Brunkert

Björn zal elke avond alles geven als hij 'Does Your Mother Know' op het podium uitvoert.

Volgende pagina's:

De laatste ABBA-tournee zal de bandleden, die vaak worden lastiggevallen door hysterische fans, een bittere nasmaak geven.

op dit nummer is geïnspireerd op het spel van Carmine Appice, de drummer van Rod Stewart, die hij in december 1978 tijdens een concert heeft gezien in de Granby Halls in Leicester, Engeland. De drummer vertelt: 'Toen Benny me vroeg om wat solodrum op te nemen voor de intro van het nummer, herinnerde ik me Appice's spel.'³² De fans en de pers zijn unaniem over deze jaren '60 sound die op disco lijkt, maar het niet is. Het Deense muziekblad *Hilkrank* schrijft: 'Een krachtige intro, geleid door gitaren en drums en een Björn die de microfoon pakt, dat zien we niet zo vaak. Zodra de vertrouwde stemmen van de twee dames van ABBA inzetten, vinden we terug waar we zo van houden: popmuziek van wereldklasse. Opnieuw heeft ABBA zichzelf overtroffen.'⁸⁸

OP JE KOPTELEFOON

Het refrein van 'Does Your Mother Know', dat samen met Agnetha en Frida wordt gezongen tussen 1'04 en 1'18, komt uit 'Dream World', een nummer dat de band in september 1978 heeft opgenomen, maar dat niet voor de tracklist van *Voulez-Vous* wordt gekozen.

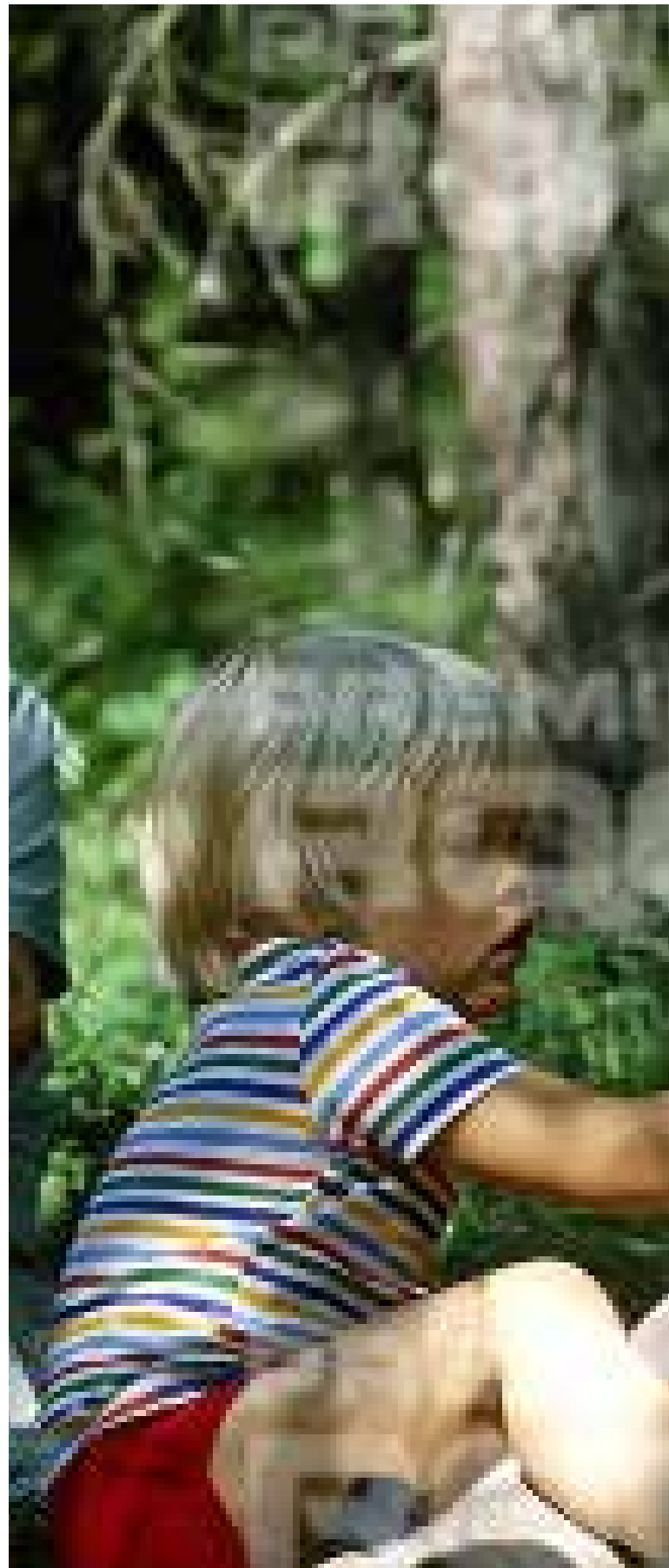
Björn Ulvaeus en zijn
zoontje Peter Christian
tijdens de viering van
Midsommar 1980 op het
eiland Viggsö.

1980

'Alive' komt op de volgende plaat. Het is een grote verandering voor ons om een nummer op een ABBA-album te hebben dat geschreven is, zelfs gedeeltelijk, door iemand anders dan Benny of mijzelf.⁹⁷ De opnamesessies zijn arbeidsintensief, maar efficiënt, in de nieuwe studio van de groep die Michael B. Tretow nu goed onder controle heeft. Hij zal er alles aan doen om de nieuwe lp een modern geluid van absolute perfectie te geven. 'Deze studio heeft onze manier van werken aanzienlijk veranderd', vertelt Björn in die periode. 'We hoeven niet langer naar de studio te komen met compleet voltooide nummers. Het creatieve proces kan zo lang duren als we willen. Als we willen, kunnen we bijvoorbeeld een hele dag aan een intro besteden.'⁹⁸

Een laatste ronde

In maart vliegt de band naar Japan voor de laatste tournee uit hun geschiedenis. De tournee staat al maanden gepland en wordt een enorm succes (de kaartjes voor de elf data zijn in recordtijd uitverkocht). Ze beginnen op 12 maart in Budokan in Tokyo en eindigen op 27 maart op dezelfde locatie, na ook Koriyama, Fukuoka, Osaka en Nagoya te hebben aangedaan. Desalniettemin bevestigt deze reeks concerten nogmaals dat de vier Zweden het niet leuk vinden om alsmaar onderweg te zijn. Opnieuw is het publiek hysterisch en de leden van ABBA kunnen hun hotelkamer niet eens uit. Ze kunnen zelfs niet van het zwembad in het hotel genieten, omdat de alom aanwezige fans ze nooit met rust laten. Hoewel het een triomfantelijke tournee is, betekent de Japanse tournee van 1980 het einde van ABBA's verlangen om de wereld te veroveren. De groep lijkt niet langer de hoge prijs voor dit succes te willen betalen. Agnetha is in die tijd heel open en bitter als ze over de optredens van de band praat: 'Voor nu moeten we de consequenties van het door ons gekozen beroep accepteren. Het is een verantwoordelijkheid die we ter harte nemen, ook al beseft het publiek dat niet altijd. Ze zien ons als vier glamour personages op het podium, die makkelijke, ietwat oppervlakkige muziek spelen, met mooie

Benny Andersson en Björn Ulvaeus bij de première van de musical *Chess* in Londen (14 mei 1986).

meer anoniem kan zijn', legt ze in 1982 uit. 'Ik wil nu de meeste tijd in Londen doorbrengen, wat professioneel gezien beter is voor mijn carrière.'¹³⁹ De toekomst van de ex-ABBA-leden lijkt er rooskleurig uit te zien.

Benny en Björns eerste musical

De première van *Chess* wordt op 14 mei 1986 in het Prince Edward Theatre in Londen gehouden. De drie belangrijkste zangers, Elaine Paige, Murray Head en Tommy Körberg, maken de stoutste droom van Benny Andersson en Björn Ulvaeus waar: hun allereerste eigen musical. Het stuk wordt drie jaar lang gespeeld, voordat het naar Broadway verhuist, waar het helaas geen succes wordt. Deze flop valt samen met het feit dat ABBA's imago aanzienlijk is verslechterd sinds het begin van het decennium. De band die tien jaar eerder de populairste groep ter wereld was, is nu door iedereen vergeten en niet meer interessant voor platenmaatschappijen. Er is niet meer nodig om voorgoed te willen verdwijnen. Na een paar soloalbums (*Eyes Of A Woman* en *I Stand Alone* voor Agnetha in respectievelijk 1985 en 1987, en *Shine* in 1984 voor Frida) vervliegt uiteindelijk ook de hoop op een succesvolle solocarrière voor de twee voormalige ABBA-zangeressen. Frida kondigt zelfs haar muzikale pensioen aan in 1985. Ondanks het enorme muzikale erfgoed dat ze hebben achtergelaten is de groep passé en de hele wereld keert ze de rug toe.

1992: het jaar van de comeback

Het lot van ABBA zal in 1992 worden bezegeld, door een opeenvolging van gebeurtenissen die even fortuinlijk als onverwacht zijn. Op 11 juni, tijdens de ZOO TV Tour van U2 in de concertzaal Globen in Stockholm, worden Benny Andersson en Björn Ulvaeus op het podium uitgenodigd en ze voeren samen met de U2-leden 'Dancing Queen' op. De verrassing is net zo groot als het succes van de prestatie:

Björn Ulvaeus en Benny Andersson bij de
première van de film *Mamma Mia! Here We
Go Again* in het Eventim Apollo
(Londen, 16 juli 2018).

script van deze film is volledig opgebouwd rond ABBA-liedjes, die door de hele film te horen zijn. De twee speelfilms uit 1994 gaan gepaard met de release van de 'Long Box' van ABBA's *Thank You For The Music*. Hierop staat een heerlijke selectie ABBA-nummers, samen met een heleboel rariteiten en niet eerder uitgebracht materiaal.

Mamma Mia! terug aan de top

Deze onverwachte, positieve situatie geeft Björn en Benny de inspiratie om de musical *Mamma Mia!* (oorspronkelijk *Summer Night City*) te schrijven, die op 6 april 1999 in première gaat in het Prince Edward Theatre in Londen. Die datum is het exact 25 jaar geleden dat de groep het Eurovisiesongfestival heeft gewonnen. De musical is een enorm succes en de vele bewerkingen van het stuk over de hele wereld hebben in de loop der jaren meer dan vijftig miljoen toeschouwers getrokken. Als *Mamma Mia!* in 2008 wordt verfilmd is het opnieuw een groot succes, wat de producenten van de film, Judy Craymer en Gary Goetzman ertoe aanzet tien jaar later een vervolg te maken, dat logischerwijze *Mamma Mia! Here We Go Again* gaat heten. Na de opname in de Rock and Roll Hall Of Fame in 2010 en de opening van het ABBA Museum in Stockholm in mei 2013 lijkt ABBA nog nooit zo trendy te zijn geweest. Deze stand van zaken is voor Benny Andersson en Björn Ulvaeus aanleiding om zich een hele eenvoudige vraag te stellen: is een comeback van ABBA mogelijk? Andy Bell, van de groep Erasure, beantwoordt die vraag in 1992 al zonder enige twijfel: 'De leden van ABBA zullen de band nooit helemaal achter zich kunnen laten, ABBA zal ze altijd blijven achtervolgen. Ze zullen altijd, overal foto's van zichzelf blijven zien.'¹⁴² Het zal uiteindelijk bijna veertig jaar duren, voordat Agnetha, Frida, Björn en Benny overwogen om terug te komen met ABBA, een van de belangrijkste groepen in de geschiedenis van de moderne popmuziek.

Oorspronkelijke titel:
ABBA, La Totale.
Teksten: Benoît Clerc
Uitgegeven door Editions E/P/A - Hachette Livre, 2024

© 2024 Éditions E/P/A - Hachette Livre
www.editionsduchene.com

Gedrukt in China door C&C

Voor de Nederlandse uitgave:
ABBA Compleet
© 2024, WBOOKS
Postbus 1129
8001 BC Zwolle
www.wbooks.com
info@wbooks.com

Vertaling: Ellen Veensma

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

NUR 660, 666
ISBN 978 94 625 8574 4